

Huvudman

Vidarskolan AB (svb)
Organisationsnummer: 556657-8307
styrelsen@waldorfostersund.se

Ärendet

Tillsyn av Östersunds Waldorfskola i Östersunds kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Vidarskolan AB (svb) att senast den **1 mars 2023** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd och frånvarohantering. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om huvudmannen inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Vidarskolan AB (svb) ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

1. Se till att vid minst ett tillfälle innan den 1 mars 2023 informera samtliga lärare om skollagens krav kring när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd. Huvudmannen ska dokumentera skriftligt när och hur informationen har förmedlats. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder **den 1 mars 2023** (2 kap. 34 § andra stycket skollagen, 3 kap. 7 § skollagen).

2. Se till att rektorn uppmärksammar alla elever som befaras inte komma att nå de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas trots att de getts stöd i form av extra anpassningar, elever som det finns särskilda skäl att anta att extra anpassningar inte skulle vara tillräckliga för samt elever som uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Rektorn ska därefter säkerställa att respektive elevs aktuella behov av särskilt stöd utreds. För varje sådan utredning av behov av särskilt stöd som startas ska samråd ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövt. Rektorn ska dokumentera hur många sådana utredningar som startats under perioden höstterminen 2022 samt perioden fram till den 1 mars 2023. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder **den 1 mars 2023** (3 kap. 7 § skollagen, Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).
3. För varje sådan utredning om särskilt stöd som avslutas under höstterminen 2022 samt perioden fram till redovisningsdatum ska rektorn, eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till, fatta beslut om att utarbeta åtgärdsprogram eller besluta att inte utarbeta åtgärdsprogram. Rektorn ska dokumentera hur många sådana beslut som fattats under höstterminen 2022 samt perioden fram till den 1 mars 2023. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder **den 1 mars 2023** (3 kap. 7 och 9 §§ samt 29 kap. 10 § skollagen och Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).
4. Se till att det av åtgärdsprogrammen framgår datum för beslut, när utvärdering ska ske och vem som är ansvarig för denna samt att åtgärdsprogrammet förses med information om hur beslutet kan överklagas. De åtgärdsprogram som beslutas under höstterminen 2022 samt perioden fram till den 1 mars 2023 ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder **den 1 mars 2023** (3 kap. 9 §, 29 kap. 10 § skollagen samt 31 och 33 § förvaltningslagen (2017:900)).

Frånvarohantering

1. Se till att rektorn säkerställer att det, vid minst ett tillfälle innan den 1 mars 2023, görs en genomgång av samtliga elever på skolenheten för att uppmärksamma elever som har upprepade eller längre frånvaro från skolans utbildning. Rektorn ska dokumentera vilka elever som uppmärksammats under höstterminen 2022 samt perioden fram till den 1 mars 2023. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder **den 1 mars 2023** (7 kap. 3, 17 och 19 a §§ skollagen).
2. Se till att rektorn, beträffande var och en av de elever som uppmärksammats enligt ovan, säkerställer att orsakerna till frånvaron skyndsamt utreds. Utredningen ska göras i den mån det inte nyligen gjorts eller framstår som

obehövt. Utredningen ska göras i samverkan med eleven, vårdnadshavare och elevhälsan. För varje utredning som påbörjats och/eller slutförts under höstterminen 2022 samt perioden fram till den 1 mars 2023 ska rektorn dokumentera vilket datum en utredning har startats och/eller slutförts för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder **den 1 mars 2023** (7 kap. 19 a § skollagen).

3. Se till att det, för var och en av de elever som enligt rektorns genomgång identifierats ha en upprepad eller längre frånvaro, vidtas de åtgärder som bedöms nödvändiga för att eleverna ska fullgöra sin skolgång. Åtgärderna ska ha sin utgångspunkt i den frånvaroutredning som gjorts samt, vid behov, i en utredning avseende elevens behov av särskilt stöd. De åtgärder som vidtas ska dokumenteras och en sammanställning av dokumentationen ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder **den 1 mars 2023** (3 kap. 7 och 9 §§ och 7 kap. 19 a, och 22 §§ skollagen).

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del som avser:

- extra anpassningar
- tillgång till elevhälsa

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden inlett en tillsyn av Östersunds Waldorfskola i Östersunds kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid följer gällande bestämmelser om extra anpassningar, särskilt stöd, tillgång till elevhälsa och frånvarohantering.

Tillsynen har genomförts genom lektionsobservationer, intervjuer med elever och lärare vid besök den 30–31 maj 2022 och via videolänk med personal i elevhälsan den 7 juni 2022 samt rektorn den 14 juni 2022. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. betygskatalog, åtgärdsprogram och pedagogiska utredningar. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först för de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning i det här fallet. I de fall Skolinspektionen refererar till enskilda elever benämns de med siffror enligt elevförteckning (aktbilaga 10).

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare och en representant från elevhälsan uppger i intervju att om en elev riskerar att inte uppfylla de betygskriterier som minst ska uppnås och extra anpassningar inte är tillräckliga så ska lärarna anmäla elevärendet till rektor och till elevhälsoteamet. Det kan vara så att det finns en blankett för anmälan som lärarna ska använda. Lärarna och representanten uppger att elevhälsan nog förstår att det rör sig om en anmälan om särskilt stöd när lärarna förklarar elevens situation på elevhälsamötet. Några andra lärare uppger att i de fallen extra anpassningar inte är tillräckliga för en elev så ska lärarna meddela rektor och klasslärare att anpassningarna inte fungerar på ett önskvärt sätt. Det kan ske i samband med att skolan gör en pedagogisk kartläggning för eleven. Övriga representanter från elevhälsan uppger att de inte deltar i skolans arbete med pedagogiska utredningar eller åtgärdsprogram. Rektor uppger att den gällande rutinen innebär att lärarna ska fylla i en ansökan om utredning av särskilt stöd. Rektor ska utifrån den ansökan utreda elevens behov av särskilt stöd och därefter fatta beslut om åtgärdsprogram.

Av Skolinspektionens utredning framgår dock att det finns några elever som inte uppfyller de betygskriterier som minst ska uppnås men där utredningsbehov av särskilt stöd inte anmälts av lärarna, och där utredning inte heller har initierats. Av dokumentation som Skolinspektionen begärt in framgår exempelvis att några elever (eleverna 1,2,4 och 5, aktbilaga 10) hade underkända betyg i flera ämnen under höstterminen 2021. Lärarna uppger därtill att några av dessa elever dessutom har en hög frånvaro (elev 1 och 2, aktbilaga 10). Av intervju med lärare framgår vidare att ingen av dessa elever anmälts för utredning om särskilt stöd. Rektor bekräftar att eleverna inte är anmälda, att utredningar inte heller är initierade och uppger samtidigt att eleverna ifråga borde ha varit anmälda för utredning om särskilt stöd. Rektor uppger även att rutinen för anmälan om särskilt stöd numera har blivit otydlig och att den inte formellt följs av lärarna. Enligt rektor är en förklaring till

detta att skolan ibland "fastnar i extra anpassningar lite för länge" vilket "skuggar över" de problem som eleven egentligen har.

Skolinspektionen konstaterar vidare att flera av de åtgärdsprogram som myndigheten tagit del av från skolenheten saknar endera ett beslutsdatum, ett datum för utvärdering och ansvarig person för utvärdering eller en överklagandehänvisning.

Rättslig reglering

Av 2 kap. 34 § skollagen framgår att huvudmannen ska se till att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt denna lag ges möjligheter till kompetensutveckling. Huvudmannen ska se till att lärare och annan personal vid skolenheterna har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet.

Av 3 kap. 7 § skollagen framgår bland annat att om det kan befaras att en elev inte kommer att nå de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska rektorn se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att eleven är i behov av särskilt stöd ska eleven ges sådant stöd. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Enligt 3 kap. 9 § skollagen ska ett åtgärdsprogram upprättas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska behovet av särskilt stöd och hur det ska tillgodoses framgå. Av åtgärdsprogrammet ska det även framgå när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn och om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt enligt 11 § eller i form av anpassad studiegång enligt 12 § kan rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning enligt 7 § visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till istället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

I 29 kap. 10 § skollagen stadgas vilka av förvaltningslagens bestämmelser som är tillämpliga vid myndighetsutövning enligt skollagen hos offentliga och enskilda huvudmän. Det gäller bland annat krav på partsinsyn, utredning, kommunikation, dokumentation och motivering av beslut. De beslut som kan överklagas enligt skollagens 28 kap. omfattas av förvaltningslagens bestämmelser om överklagande.

Enligt 31 § förvaltningslagen ska det för varje skriftligt beslut finnas en handling som visar dagen för beslutet, vad beslutet innehåller, vem eller vilka som har fattat beslutet, vem eller vilka som har varit föredragande, och vem eller vilka som har medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet.

Av 33 § förvaltningslagen framgår att en myndighet som meddelar ett beslut i ett ärende ska så snart som möjligt underrätta den som är part om det fullständiga innehållet i beslutet, om det inte är uppenbart obehövt. Om parten får överklaga beslutet ska han eller hon även underrättas om hur det går till.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete när det gäller att anmäla och utreda elevers eventuella behov av särskilt stöd. Det är inte tydliggjort på skolan vilka rutiner som gäller vid anmälning och utredning av elevers behov av särskilt stöd. Utredningen visar att det finns elever vars behov av särskilt stöd inte anmälts eller utretts trots att det funnits uppenbara signaler om att så borde ha skett. Det finns flera exempel på elever som saknar godkända betyg och elever som uppvisar andra problem, som frånvaroproblematik, men där utredningar av elevernas eventuella behov av särskilt stöd aldrig genomförts.

Skolinspektionen bedömer att det är en brist att skolans åtgärdsprogram inte dokumenteras i enlighet med författningarnas krav. Ett beslut om åtgärdsprogram ska innehålla ett beslutsdatum och redogöra för ett datum när utvärdering av åtgärdsprogrammet ska ske samt vem som är ansvarig för denna utvärdering. Ett beslut om åtgärdsprogram kan överklagas till Skolväsendets överklagandenämnd och beslutet ska därför även innehålla en överklagandehänvisning.

Frånvarohantering

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av skolenhetens elevhälsoplan för vårterminen 2022 som myndigheten tagit del av framgår att det finns riktlinjer för hur personalen vid skolan ska agera vid elevers frånvaro. Rektorn uppger i intervju att gränsen för när lärarna ska göra en enkel utredning om orsakerna bakom elevers skolfrånvaro går vid cirka 20 procent, oavsett om frånvaron är anmäld eller inte. Rektorn har rollen som skolchef för huvudmannen och därmed informeras huvudmannen per automatik för all rapporterad frånvaro som når rektorn.

En grupp lärare och en representant från elevhälsan uppger i intervju att skolan inte utreder elevers frånvaro. Övriga representanter i elevhälsan berättar att de inte deltar i några frånvaroutredningar. Representanterna i elevhälsan uppger att det ligger på klasslärarna att kontakta hemmet enligt den befintliga frånvarorutinen men att det ofta är rektorn som har kontakten med hemmet.

Av intervju med lärare framgår att det finns ett antal elever som har omfattande frånvaro från utbildningen. Lärare uppger i intervju att det finns elever som har hög frånvaro (exempelvis elev 4, 6 och 7, aktbilaga 10) och ingen lärare kan svara på om någon av dessa elever har utretts med anledning av den höga frånvaron. Rektorn berättar att frånvaron bland eleverna på skolan har ökat under pandemin och att skolan har tagit emot många elever med haft svårt med närvaron på tidigare skolor. Rektor bekräftar att ovan nämnda elever inte är utredda med anledning av den höga frånvaron och uppger att skolan har genomfört två frånvaroutredningar rörande eleverna 1 och 20 i aktbilaga 10. Rektorn uppger emellertid att en av dessa frånvaroutredningar inte har lyckats alls. Rektorn uppger att elevhälsan tidigare har haft ett uppdrag kring närvaro på skolan men att det under det senaste läsåret inte funnits något beständigt uppdrag hos elevhälsan. Rektorn uppger att skolan behöver bli bättre på att använda och följa den befintliga frånvarorutinen.

Rättslig reglering

Enligt 7 kap. 2 § skollagen har barn som är bosatta i Sverige skolplikt. Enligt 7 kap. 3 § skollagen har alla barn som omfattas av den allmänna skolplikten har till kostnadsfri grundläggande utbildning i allmän skola.

Av 7 kap. 17 § skollagen framgår att en elev i förskoleklassen, grundskolan, grundskärskolan, specialskolan och sameskolan ska delta i den verksamhet som anordnas för att ge den avsedda utbildningen, om eleven inte har giltigt skäl att utebli.

Av 7 kap. 19 a § skollagen framgår att om en elev har upprepad eller längre frånvaro från grundskolan ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas. När en utredning om en elevs frånvaro har inletts ska rektorn se till att frånvaron snarast anmäls till huvudmannen.

Enligt 7 kap. 22 § skollagen ska huvudmannen se till att eleverna i huvudmannens grundskola fullgör sin skolgång.

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att utreda de bakomliggande orsakerna till en elevs frånvaro och det kan konstateras att rutiner vid elevfrånvaro inte är kända för samtlig personal. Det framkommer att det i flera elevärenden inte finns någon utredning av frånvaron trots att det rör elever som uppmärksammas med omfattande, långvarig eller upprepad frånvaro. Utredningen visar även att elevhälsan inte deltar i några frånvaroutredningar på skolenheten. Skolinspektionen bedömer därför att skolan behöver genomföra utredningar i samråd med elevhälsan och att elevhälsan, för att kunna stötta skolans personal i sitt arbete med elevers frånvaro, behöver ha en mer utvecklad roll i arbetet med att utreda frånvaro. Avsaknad av tillräcklig utredning av de bakomliggande orsakerna till frånvaro medför och riskerar att medföra att de åtgärder som

sätts in förblir otillräckliga och elevers rätt till utbildning tillgodoses inte. Skolinspektionen vill även påpeka att det är av största vikt att skolan löpande följer upp och utvärderar vidtagna åtgärder vid frånvaroproblematik samt att skolan, när elevers närvaro inte ökar, prövar nya åtgärder för att öka närvaron i skolan.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Vidarskolan AB (svb):s verksamhet vid Östersunds Waldorfskola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller särskilt stöd och frånvarohantering. Det finns därför skäl att förelägga Vidarskolan AB (svb) att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Extra anpassningar

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärarna uppger att de sätter in extra anpassningar när de befärar att en elev riskerar att inte nå målen. Några lärare uppger att de använder extra anpassningar i form av större text, mindre omfattande uppgifter eller att elever får möjlighet att sitta mer avskilt och då ibland med stöd av elevassistent. Några lärare berättar att vissa elever har fått skriva på dator istället för att skriva för hand eller tvärtom. Lärarna uppger vidare att de genomför olika extra anpassningar för olika elever. Elevhälsan berättar att de är involverade i arbetet med extra anpassningar om läraren kommer och lyfter sådant till dem.

Rättslig reglering

Av 3 kap. 5 § skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövligt.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Vidarskolan AB (svb) brutit mot bestämmelserna när det gäller extra anpassningar. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Tillgång till elevhälsa

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av utredningen framkommer att Östersunds Waldorfskola har tillgång till skolsköterska, kurator och psykolog genom Östersunds kommuns centrala elevhälsa. Elevhälsan uppger att elevhälsan träffas regelbundet cirka en gång per månad. Vid dessa möten deltar som regel skolsköterskan, kuratorn, psykologen, rektorn samt en av lärarna på skolan som även är skolans speciallärare. Det finns även tillgång till en specialpedagog genom den centrala elevhälsan men denna har inte deltagit i elevhälsans möten på skolan.

Rättslig reglering

Enligt 2 kap. 25 § skollagen ska det för eleverna i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska det finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Vidarskolan AB (svb) brutit mot bestämmelserna när det gäller tillgång till elevhälsa. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet har fattats av enhetschef Eva-Lena Ölund Brändström.

Utredaren Anders Holmgren har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även juristen Sanna Sundh medverkat.